

Spoedcursus: vier onthullende gedachten over nieuwsgierigheid

Robin Atia, Anne-Sophie van Berkestijn, Liza Görlach

Filosofie Magazine

9 maart 2026

(Samenvatting Filosofie Magazine)

Overzicht

- 1 Al het nieuws is fake nieuws
- 2 We amuseren onszelf te pletter
- 3 Medeleven moet je oefenen
- 4 Alleen goed nieuws kan ons redden
- 5 Vier filosofen vergeleken

Al het nieuws is fake nieuws

Jean Baudrillard (1929–2007)

- Media tonen niet de werkelijkheid, maar creëren een eigen werkelijkheid.
- Feiten worden in een verhaal gegoten (helden/schurken) en slechts een deel wordt getoond.
- **Simulacra**: beelden zonder origineel (bv. het verhaal van de 'Koewitse verpleegster' in de Golfoorlog).
- We leven in een *hyperrealiteit*: een wereld waarin het spektakel voorop staat.

Al het nieuws is fake nieuws

Jean Baudrillard (1929–2007)

- Media tonen niet de werkelijkheid, maar creëren een eigen werkelijkheid.
- Feiten worden in een verhaal gegoten (helden/schurken) en slechts een deel wordt getoond.
- **Simulacra**: beelden zonder origineel (bv. het verhaal van de 'Koewitse verpleegster' in de Golfoorlog).
- We leven in een *hyperrealiteit*: een wereld waarin het spektakel voorop staat.

Citaat

“Het simulacrum is nooit datgene wat de waarheid verbergt – het is de waarheid die verbergt dat er geen is.”

We amuseren onszelf te pletter

Neil Postman (1931–2003)

- Tegenstelling Orwell (1984) vs. Huxley (*Brave New World*): niet angst, maar **vermaak** onderdrukt ons.
- Televisie maakt alle inhoud triviaal: beelden verdringen inhoud, politici winnen op charisma.
- De waarheid *verdrinkt in een zee van irrelevantie*.
- Vandaag: sociale media mengen oorlogsbeelden met kattenvideo's – kunnen we nog nieuwsgierig zijn?

Citaat

“Orwell vreesde dat de waarheid voor ons verborgen zou worden. Huxley vreesde dat de waarheid zou verdrinken in een zee van irrelevantie.”

Medeleven moet je oefenen

Martha Nussbaum (1947–)

- Waarom deprimerend nieuws lezen? Het traint onze **narratieve verbeelding**.
- Inlevingsvermogen in andermans emoties, wensen en verlangens groeit door verhalen.
- Journalistiek moet niet alleen feiten geven, maar ook een open houding stimuleren.
- Lezen over een aardbeving in Japan maakt je geen beter, maar wel een **meelevender mens**.

Kernidee

Verhalen prikkelen onze nieuwsgierigheid en vergroten empathie.

Alleen goed nieuws kan ons redden

Peter Sloterdijk (1947–)

- Nieuwsgierigheid is natuurlijk: mens oriënteert zich via ogen en oren (van nature toekomstgericht).
- Van stem (eerste massamedium) via schrift naar wereldwijde massamedia.
- We leven in een *global village*, maar horen vooral slecht nieuws.
- Uitdaging: een nieuwe basis van samenhang vinden, niet gebaseerd op rampen en crises.

Citaat

“De stem was het eerste massamedium.”

Vier filosofen over nieuwsgierigheid en media

Filosoof	Kernidee	Gevolgen voor nieuws	Oplossing/visie
Baudrillard	Media creëren hyperrealiteit; simulacra vervangen werkelijkheid	Nieuws is constructie, nooit 'waar'	Erken dat waarheid niet buiten representatie bestaat
Postman	Amusement verdringt inhoud; verlies van serieuze reflectie	Nieuws wordt triviaal, politiek wordt spektakel	Bewustwording van invloed medium op boodschap
Nussbaum	Verhalen trainen narratieve verbeelding en empathie	Nieuws moet inleving mogelijk maken	Journalistiek die personen centraal stelt
Sloterdijk	Nieuwsgierigheid is natuurlijk; massamedia verbinden, maar	We horen vooral slecht nieuws, wat vervreemding geeft	Zoek naar positieve verbindende verhalen

Vier filosofen over nieuwsgierigheid en media

Filosoof	Kernidee	Gevolgen voor nieuws	Oplossing/visie
Baudrillard	Media creëren hyperrealiteit; simulacra vervangen werkelijkheid	Nieuws is constructie, nooit 'waar'	Erken dat waarheid niet buiten representatie bestaat
Postman	Amusement verdringt inhoud; verlies van serieuze reflectie	Nieuws wordt triviaal, politiek wordt spektakel	Bewustwording van invloed medium op boodschap
Nussbaum	Verhalen trainen narratieve verbeelding en empathie	Nieuws moet inleving mogelijk maken	Journalistiek die personen centraal stelt
Sloterdijk	Nieuwsgierigheid is natuurlijk; massamedia verbinden, maar	We horen vooral slecht nieuws, wat vervreemding geeft	Zoek naar positieve verbindende verhalen